

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	5
İÇİNDEKİLER	7
KISALTMALAR.....	11
GİRİŞ	13

BİRİNCİ BÖLÜM

BASİT YARGILAMA USULÜ

A. Genel Açıklamalar	17
B. Basit Yargılama Usulünün Getiriş Amacı	20
C. Basit Yargılama Usulünün Hukuki Niteliği	22
D. Basit Yargılama Usulünün Benzer Kurumlardan Farkı.....	23
1. Sulh Ceza Hakimlerinin Ceza Kararnameleri.....	23
2. Uzlaştırma	26
3. Önödeme.....	29
4. Seri Muhakeme Usulü	31
E. Basit Yargılama Usulüne İlişkin Hükümlerin Zaman Bakımından Uygulanması.....	37
F. Basit Yargılama Usulünün Uygulanma Şartları.....	42
1. Genel Olarak.....	42
2. Kovuşturmaya Geçilmiş Olması ve Duruşma Günün Belirlenmemiş Olması.....	43

3. Uyuşmazlığın Asliye Ceza Mahkemesinin Görev Alanında Bulunması 44
4. Suçun Soyut Cezasının Adli Para Cezası ve/veya Üst Sınırı İki Yıl veya Daha Az Süreli Hapis Cezası Olması 47
5. Basit Yargılama Usulü Kapsamına Giren Bir Suçun, Bu Kapsama Girmeyen Başka Bir Suçla Birlikte İşlenmemiş Olması 52
6. Yaş Küçüklüğü, Akıl Hastalığı, Sağır ve Dilsizlik Hâllerinin veya Soruşturma veya Kovuşturma Yapılması İzne veya Talebe Bağlı Suçların Bulunmaması 53
7. Mahkemenin Dosya İçeriğinden Vicdani Kanaate Ulaşması ... 56
8. Sanığın Kabulünün ve Talebinin Bir Koşul Olup Olmadığı Meselesi 58

İKİNCİ BÖLÜM

BASİT YARGILAMA USULÜNÜN UYGULANMASI KARARI VE BU KARARDAN SONRA YAPILACAK İŞLEMLER

- A. Genel Olarak 61
- B. Ön Değerlendirme Safhası 61
- C. Tebligat ve Beyanların Toplanması Safhası 63
- D. Delillerin Toplanması 65
- E. Değerlendirme Safhası 66
- F. Suçluluğa Kanaat Getirilmesi Durumunda Yaptırımın Belirlenmesi Safhası 67
- G. Hükmün Verilmesi Safhası 68
- H. Uygulamaya Başlandıktan Sonra Basit Yargılama Usulünden Vazgeçilmesi 70

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM**BASİT YARGILAMA USULÜNÜN
UYGULANMASI SURETİYLEVERİLEN KARARA KARŞI
İTİRAZ EDİLMESİ VE SONUÇLARI**

A. Genel Olarak	75
B. İtirazın Sonuçları.....	77
1. İtiraz Başvurusunun Usulden İncelenmesi	77
2. Tarafların Yokluğunda Duruşma Yapılması ve Karar Verilmesi.....	78
3. Mahkemenin İtiraz Sonrası Yapacağı Yargılamada, Önceki Hükmüyle Bağlı Olmaması ve Verilen Kararın Diğer Sanıklara Sirayeti	79
4. İtiraz Edilmemesinin Sonuçları	81
SONUÇ	83
KAYNAKLAR.....	89
İNTERNET KAYNAKLARI.....	93

KISALTMALAR

AİHM	: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
AİHS	: Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
AY	: Türkiye Cumhuriyeti Anayasası
AYM.	: Anayasa Mahkemesi
AYMK	: Anayasa Mahkemesi Kararı
bs.	: Baskı
BAM	: Bölge Adliye Mahkemesi
Bkz	: Bakınız
C.	: Cilt
CD.	: Ceza Dairesi
CGK	: Ceza Genel Kurulu
CMK	: 5721 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu
CMUK	: 1412 Sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu
E.	: Esas
f.	: Fıkra
HSK	: Hakimler Savcılar Kurulu
K.	: Karar
m.	: Madde
MK	: Medeni Kanun

s.	: Sayfa
S.	: Sayı
T.	: Tarih
TBB	: Türkiye Barolar Birliği
TCK	: Türk Ceza Kanunu
TDK	: Türk Dil Kurumu
vd.	: Ve devamı
Y.	: Yıl
Yarg.	: Yargıtay
YCGK	: Yargıtay Ceza Genel Kurulu

GİRİŞ

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6/1'inci maddesi ile Anayasamızın 36/1'inci maddesinde adil yargılanma hakkı düzenlenmekte olup, bu düzenlemelere göre sanığın hakkında isnat edilen suçlamalarla ilgili olarak mahkemeden makul süre içerisinde karar verilmesini isteme hakkı bulunmaktadır.

Nüfusun artması, toplumsal ilişkilerin değişmesi ve teknolojik gelişmelere bağlı olarak suç sayısının artması ve suçların daha karmaşık hale gelmesi nedeniyle mahkemelerin iş yoğunluğu artmıştır. Mahkemelerin artan iş yoğunluğu nedeniyle de makul süre içerisinde karar vermesi güçleşmiştir. Bu nedenle de yargılamaların uzun sürmesini önceden engelleyecek çeşitli müesseselere ihtiyaç duyulmuştur.¹

Anayasa Mahkemesi 25.06.2020 T. ve E. 2020/16, K.2020/33 sayılı kararında, davaların en az giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılmasının yargının görevi olduğunu, bu nedenle de devletin yargılamaların

¹ Mahmut Koca, "Ceza Muhakemesinde Basit Yargılama Usulü", *İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 7, S. 2, Ocak 2021, s. 174-176; Gülsüm Soylu Ünver/ Seçil Nergiz Karaman Engür, *Seri Muhakeme Usulü*, Ankara 2020, s. 136.

gereksiz yere uzamasını engelleyecek tedbirler alması gerektiğini belirtmiştir. Bu bağlamda da hukuk sisteminin ve özellikle yargılama usulünün, yargılamaların makul süre içinde sonuçlandırılmasını sağlayacak biçimde düzenlenmesini ve davaların nedensiz olarak uzamasına yol açacak usul kurallarına yer verilmemesini ve bazı suçlar için yargılamanın daha kısa sürede sonuçlandırılmasını sağlayacak yargılama usullerinin belirlenmesinin kanun koyucunun takdirinde olduğunu belirtmiştir.²

01.06.2005 tarihinde yürürlüğü giren 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun, makul sürede yargılama hakkını uygulamaya taşımak amacıyla getirdiği en önemli müesseselerden biri "iddianamenin iadesi" olmuştur. Bu düzenleme ile soruşturma aşamasında cumhuriyet savcısı tarafından hukuken geçerli ve yeterli delillerin eksiksiz bir şekilde toplanarak dava açma koşullarının da gerçekleşmesiyle iddianamenin tanzim edilmesi ve bunun üzerine mahkemenin de kamu davasını tek veya zorunlu olduğunda birbirini izleyen celselerde ve mümkün olan en kısa sürede sonuçlandırması amaçlanmıştır.³

² <https://normkararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/ND/2020/33?EsasNo=2020%2F16&KararAramaRaporu=1>.(16.12.2021).

³ Fethi Gölçü, *Kamu Davasının Açılması ve İddianamenin İadesi*, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2021, s. 1; Mustafa Deren Özkol, *Ceza Muhakemesinde İddianamenin İadesi Kurumu*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2019, s. 78-81.

Ön ödeme, uzlaştırma, kamu davasının açılmasının ertelenmesi kurumlarının uygulama alanının sınırlı tutulması, iddianamenin iadesi kurumunun Yargıtay kararları ve uygulamacıların yanlgılı değerlendirmeleri nedeniyle yeterince işletilememesi sebeplerinden dolayı ceza davalarının tek celsede bitirilmesi ilkesinin uygulanamayacağı anlaşılmıştır. Bunun üzerine kanun koyucu, yargı mercilerinin iş yükünü azaltmak amacıyla bazı suçların yargı mercisinin önüne gelmesini engelleyici müesseseler veya yargı mercii önüne getirildiğinde olağan yargılama usulüne alternatif yöntemler getirmek zorunda kalmıştır.⁴

Daha sonra çeşitli kanunlarla işlenen suçların yargılama makamı önüne gelmesini engelleyen ve alternatif uyuşmazlık çözüm yolları olarak adlandırılan uzlaştırma (CMK m.253), kamu davasının açılmasının ertelenmesi (CMK m.171), ön ödeme (TCK m.75) gibi kurumların kapsamı genişletildi. Son olarak da 17.10.2019 tarih ve 7188 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile CMK'ya "seri muhakeme usulü" (CMK m.250) ve "basit yargılama usulü" (CMK m.251,252) olarak adlandırılan özel yargılama usulleri eklendi.⁵ Bu iki yeni yargılama kurumuyla da diğer alternatif çözüm yolları gibi mahkemelerin iş

⁴ Koca, s. 175.

⁵ Koca, s. 175.

yükünün azaltılması, yargılamanın hızlanması ve kaynakların verimli kullanılması amaçlanmıştır.⁶

Çalışmamızda yukarıda sözü geçen yeni müesseselerden basit yargılama usulü ele alınacaktır. Bu bağlamda çalışmamız üç ana bölüm ve konuya ilişkin genel görüşlerimiz içeren sonuç kısmından oluşacaktır.

Çalışmamızın birinci bölümünde basit yargılama usulüne ilişkin genel açıklamalarda bulunduktan sonra bu usulün getiriliş amacı, hukuki niteliği, benzer kurumlardan farkı, bu usule ilişkin hükümlerin zaman bakımından uygulanması ve bu usulün uygulanma şartları incelenecektir. İkinci bölümünde basit yargılama usulünün uygulanması kararı ve bu karardan sonra yapılacak işlemler ve üçüncü bölümünde basit yargılama usulünün uygulanması suretiyle verilen karara karşı itiraz edilmesi ve sonuçları incelenecektir.

⁶ Hakan Kaşka, “Olan ve Olması Gereken Açısından Türk Ceza Muhakemesi Hukukunda Basit Muhakeme”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, Y. 32, S. 153, Mart-Nisan 2021, s. 109.